

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ІНТЕГРОВАНОГО НАВЧАННЯ ІСТОРІЇ В 5–9 КЛАСАХ

Ірина Мороз

Інститут педагогіки НАПН України
м. Київ, Україна

Метою дослідження є аналіз стану реалізації інтегрованого навчання історії в 5–9 класах та визначення перспектив подальших досліджень. Для реалізації зазначеної мети в рамках науково-дослідної роботи «Методичні засади і технології інтегрованого навчання історії в гімназії» було проведено опитування вчителів історії закладів загальної середньої освіти через гугл анкету та здійснено аналіз отриманих результатів. Анкетуванням було охоплено 435 вчителів історії з усіх регіонів України (крім тимчасово окупованих).

Встановлено, що переважна більшість респондентів позитивно сприймають інтегративний підхід в навчанні історії та вбачають його потенціал у формуванні ключових та предметних компетентностей учнів - 57,9%; подоланню фрагментарності та мозаїчності знань учнів, формуванню в них інтегративного (системного) типу мислення – 47,4%, поглибленню взаємозв'язку навчання з повсякденною діяльністю людини – 44,6%. Також, на думку 53,6% педагогів учні краще сприймають та осмислюють навчальний матеріал на міжпредметній основі. Лише незначна частина вчителів негативно ставляться до інтегрованого навчання історії, зокрема, на думку 12,6% респондентів учням важко сприймати та осмислювати навчальний матеріал на міжпредметній основі, а 9,9% опитаних педагогів вказали, що підготовка до інтегрованих уроків, проєктів і проведення їх забирає надто багато часу й тому інтегроване навчання є неефективним.

З'ясовано, що більшість вчителів, розкриваючи сутність поняття «інтегроване навчання історії», акцентують увагу, насамперед, на інтеграції/синхронізації змісту, зокрема використанні на уроках інтегрованих та міжпредметних змістових ліній, міжпредметних зв'язків, викладання інтегрованих курсів. Частина респондентів розглядає інтегроване навчання історії на рівні певних освітніх цілей (наприклад, формування системного мислення учнів, цілісного світогляду, цілісного бачення історії світу, подолання фрагментарності знань) або окремих методів та форм навчання (інтегровані уроки, навчальні проєкти). Також у їхніх відповідях наголо-

шується на тому, що інтегроване навчання це нові шляхи мотивації (зацікавлення) учнів до навчання історії, співнавчання та взаємодії.

На запитання «Яким чином Ви впроваджуєте інтегративний підхід у своїй роботі?» відповіді вчителів розподілилися наступним чином: 1) реалізую на уроках інтегровані та міжпредметні змістові лінії, передбачені навчальною програмою з історії - 79,1%; 2) викладаю інтегровані курси за вибором, факультативи – 15,2%; 3) розробляю і проводжу інтегровані уроки – 29,4%; 4) використовую на уроках інтегровані завдання – 70,3%; 5) пропоную учням інтегровані навчальні проекти – 33,8%. Таким чином, можна стверджувати, що впроваджуючи інтегрований підхід в освітній процес вчителі історії орієнтуються переважно на вимоги навчальної програми та інтегровані завдання, що розміщені в підручнику, в той же час недостатньо уваги приділяють інтегрованим навчальним проектам, проведенню інтегрованих уроків, впровадженню інтегрованих курсів та факультативів.

Дані анкетування дали змогу виокремити основні проблеми, що виникають під час реалізації інтегрованого підходу в навчанні історії в закладах загальної середньої освіти, зокрема такі як пасивність учасників освітнього процесу, брак як навчального часу так і часу для підготовки вчителя; відсутність методики інтегрованого навчання, перевантаженість навчальної програми та підручників історії, невідповідність вивчення споріднених тем різними предметами по класах. На нашу думку, для вирішення виявлених проблем та уникнення потенційних ризиків необхідне розроблення та впровадження в освітній процес спеціальної методики інтегрованого навчання історії.

Зроблено висновок щодо перспектив подальших досліджень, що пов'язані з розробленням, апробацією та впровадженням в освітній процес методики інтегрованого навчання історії, освітніх програм та шкільних підручників на засадах інтегрованого підходу. Зокрема, подальшого вивчення потребують: 1) методологія інтегрування навчального історичного змісту: критерії відбору, принципи побудови, шляхи реалізації; 2) особливості підготовки та реалізації інтегрованих уроків та проектів; 3) методика розробки та впровадження програм інтегрованих курсів; 4) визначення форм і методів інтегрованого навчання для формування компетентностей та наскрізних умінь учнів засобами різних предметів; 5) засади розробки підручника з інтегрованого навчання історії та принципи його конструювання.

Ключові слова: інтегроване навчання історії; анкетування, інтегровані курси, системне мислення.

ВИКОРИСТАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ МЕРЕЖИ FACEBOOK ДЛЯ МЕТОДИЧНОЇ ПІДТРИМКИ ВЧИТЕЛІВ ІСТОРІЇ, ПРАВА ТА ГРОМАДЯНСЬКОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ

Петро Мороз, к.пед.н., ст. наук. сп.

Інститут педагогіки НАПН України
м. Київ, Україна

Метою дослідження є висвітлення досвіду методичної підтримки вчителів історії, права та громадянської освіти засобами соціальних мереж в умовах пандемії.

Виявлено, що в умовах пандемії, переходу на дистанційні форми навчання та роботи проблема вибору й використання інтерактивних електронних медіа ресурсів, зокрема соціальних мереж, стає надзвичайно актуальною. Популярність соціальних мереж зумовлена їх інформаційною насиченістю, інтерактивністю, візуалізованістю, відсутністю просторових і формальних обмежень для комунікативної самореалізації особистості. Звіт про соціальні медіа за третій квартал 2020 року GlobalWebIndex (Social Media Flagship Report) виявив, що 47% усіх користувачів Інтернету в умовах пандемії покладаються на соціальні мережі для отримання новин (Pandemiia i sotsialni merezhi, 2021).

З'ясовано, що чимало освітніх закладів та наукових установ використовують можливості та засоби соціальних мереж як віртуального майданчику для публікації новин, оприлюднення результатів своєї діяльності, організації взаємодії з цільовою аудиторією тощо. Отже, соціальні мережі нині є не лише засобом комунікації, а проявляють себе як механізм конструювання комунікативного простору сучасного суспільства.

Встановлено, що однією з найбільших соціальних мереж, що приділяє значну увагу освіті є Facebook. Під час пандемії відвідуваність цієї соціальної мережі зроста майже на 30% (3 Tips for Nonprofit Organizations, 2020). Зокрема, українська аудиторія Facebook лише за друге півріччя